

în actualitate noțiunea de „virtuos“, prin care tainele instrumentului se dezvăluie treptat, acaparându-ne atenția de la prima la ultima notă. Autorul pulverizează literalmente noțiunea clasică de instrument solist, transformând violoncelul într-o adevărată orchestră. Ideea de cantilenă este înlocuită printr-un discurs muzical fluent realizat cu un număr redus de arhetipuri sonore, ce revin mereu sub o altă formă, ca un adevărat caleidoscop. Apare un ciclu al fenomenelor, ca în natură, unde există mereu un altceva rămânând în permanență același. Totul este o imensă respirație întretăiată de pauze lungi care surprind și încântă prin noutate.

Violoncelistul — Vasile Comșa — a fost o adevărată revelație, prin calitățile remarcabile pe care le-a dovedit, depășind cu mult condiția unui simplu interpret.

Sub bagheta dirijorului Radu Cozărescu a fost interpretată lucrarea *Triptic* pentru flaut, violă, violoncel, pian și percuție de tânărul compozitor Anton Dogaru, care a surprins în mod plăcut prin soliditatea construcției și inventivitatea coloristică.

Nu știu dacă a fost intenția autorului apropierea de ceea ce se numește „Kitsch“, dar cred că o astfel de abordare nu ar fi rău venită.

Consemnăm astfel cu satisfacție cum ideea concertelor dezbatere, realizate pentru prima dată la Radioteleviziune, îmbracă noi aspecte, dând roade și în alte instituții de cultură în promovarea muzicii contemporane românești.

LUCIAN MEȚIANU

Dmitri Alexeev

Am venit la recitalul foarte tânărului pianist Dmitri Alexeev, condus fiind de dorința de a re-trăi alături de el entuziasmul în adevăr contaminant al acestui prodigios talent pe care — cu toții — l-am cunoscut prima dată la ediția din 1970 a Concursului internațional „George Enescu“. Pe atunci temperamentul ardent al lui Alexeev se exterioriza ca o flăcără vie, devorând spațiile sonore, ca un torent de foc cu zăgazuri imprezvizibile, un torent antrenat mai mult de dorința de a-și elibera, în cânt, energiile interioare decât de a servi marile sensuri ale muzicii interpretate.

De această dată, la cei 27 de ani ai săi, Dmitri Alexeev parcurge etapele unei evidente maturizări artistice, o maturizare pe care o distingem în natura diversificată a abordării materialului muzical de la Mozart la Chopin și pînă la Prokofiev. Cu atît mai mult, cunoscîndu-l pe Alexeev din aparițiile sale anterioare, interpretarea celebrei *Sonate în do minor* de Mozart a surprins prin echilibrul proporțiilor, prin vigoarea evident reținută a expunerilor; în mod evident, momentele dinamice, tempourile animate îl solicită îndeosebi pe cîtă vreme paginile meditative, de un lirism calm, par — încă — mai puțin susținute; mă refer la partea mediană, lentă a sonatei mozartiene. În schimb, expresivitatea romantică, lirismul intens, avîntat, al *Sonatei în si minor* de Chopin a

apărut conturat ferm, alert, cu o consistență expresivă mișcătoare.

În mod cert, momentul culminant al programului l-a constituit interpretarea celei de a *VI-a Sonate*, aparținînd lui Serghei Prokofiev. Dinamismul partiturii a fost construit de Alexeev ca o structură expresivă integră, de o forță telurică. Tehnica degetelor, a articulajelor, atacul percutant al brațelor au aci un rol covîrșitor; sînt atuuri de care Alexeev uzează cu o fascinantă dezinvoltură, cu o scăpărare a spiritului în adevăr uimitoare.

DUMITRU AVAKIAN

Mihail Homitzer

În martie 1970, aplauzele publicului răsplăteau la Ateneu arta unui celebru trio: Dmitri Bașkirov, Igor Bezrodnii, Mihail Homitzer. A fost o seară de mare încîntare artistică, o seară în care trei personalități de primă mărime își uneau izvoarele într-un singur mare fluviu muzical. Și dacă pe Dmitri Bașkirov și Igor Bezrodnii îi cunoșteam din întîlnirile anterioare, Mihail Homitzer se impunea drept un artist de mare calibru pe care trebuia să-l reascultăm. După 3 ani, Agenția de impresariat artistic ne-a dat posibilitatea de a-l urmări pe violoncelistul Mihail Homitzer într-un amplu recital la Sala mică a Palatului, (programat de altfel, în săptămîna în care urma să colaboreze cu Filarmonica din Timișoara în *Variațiunile pe o temă roccoco* de Ceaikovski).

Mihail Homitzer revine în România în plină glorie concertistică, după ce specialiștii și iubitorii de artă din mari centre muzicale ale Europei, din Statele Unite ale Americii și Japonia l-au aclamat drept unul dintre cei mai interesanți soliști ai lumii contemporane.

Mihail Homitzer este un virtuoz în cea mai deplină accepție a acestui cuvînt. Ore întregi dă curs liber rafalelor virtuozității sale, cu o dezinvoltură cuceritoare pentru orice spectator, știind să smulgă continuu corzilor violoncelului accente de unic farmec. Tonul său are strălucire, pătrundere, căldură.

De la prima măsură simți că pentru Mihail Homitzer nu mai există de multă vreme probleme de tehnică, simți forța unui temperament care își lasă amprenta pe fiecare idee muzicală, simți voința căutătorului de mineral pur, simți bucuria instrumentistului de a intra în miezul muzicii.

Recitalul bucureștean a fost lipsit de lucrări de mare desfășurare (și binevenite ar fi fost desigur într-o întîlnire artistică de o asemenea amplitudine, una din Suitele lui Bach sau o *Sonată beethoveniană*), dar seria pieselor de la *Sonata în Re major* de Locatelli, la *Variațiunile pe o temă de Rossini* de Bohuslav Martinu și suita de bisuri oferite la cererea publicului, (*Dansul focului* de De Falla, *Scherzo-ul* din *Sonata în re minor* de Șostakovici, un *Coral* de Bach, *Romanța* lui Debussy) — au conturat valorile unui artist ce știe se găsească culori diferențiate pentru fiecare stil,

Pentru fiecare zonă a muzicii cultivate, a unui instrumentist de mare dăruire artistică care știe să capteze de la prima la ultima mișcare atenția auditorului.

Arcușul său eliberează nebănuite energii. Din momentul în care atacă *Allegro-ul* inaugural al *Sonatei în la minor* de Schubert, primul episod din ciclul pieselor — fantezie de Schumann, sau tema refren a *Rondo-ului în sol minor* de Dvorak Mihail Homitzer aduce o flacără ce încălzește expresia cu o patimă care amintește în același timp geniul lui Rostropovici, vibrația cîntului lui Pia-tigorski, iradierile lui Feuerman, chiar dacă îi lipsește deocamdată liniștea și ruga lui Pablo Casals.

Recitalul lui Mihail Homitzer (acompaniat fidel la pian de Igor Cernișev) a fost un eveniment al stagiunii și sutelor de melomani care n-au știut cine este violoncelistul programat în stagiunea camerală a Filarmonicii, lipsind de la acest unic recital, trebuie să li se ofere posibilitatea de a-l reintîlni pe marele violoncelist sovietic în sălile de concert ale Bucureștiului.

I. S.

Corul de cameră „Macalester”

Din S.U.A., în cadrul acțiunilor întreprinse de organizația „Ambasadorii prieteniei”, ne-a vizitat țara corul de cameră al colegiului „Macalester”, centru universitar de veche tradiție al „orașelor gemene” Minneapolis și St. Paul din statul american Minnesota. Conduc de Dr. Dale Warland, director de muzică corală al colegiului, colectivul — care cuprinde 35 de studenți cu o vîrstă medie de 20 de ani — este numai una dintre formațiile corale dirijate de eminentul muzician american în orașul său de reședință, căci alături de aceasta mai funcționează un cor amplu de 100 de persoane, un grup de 40 de cîntăreți semiprofesioniști constituiți sub titulatura „Dale Warland Singers” și așa-numitul cor al comunității Macalester, care reunește studenți, părinți ai studenților, absolvenți și personal salariat al universității. Apare evident că la acest institut de învățămînt superior se acordă importanța cuvenită cultivării muzicii corale sub diferite forme, lucru demonstrat prin înaltul nivel atins de corul de cameră care ne-a vizitat.

De la începutul concertului prezentat la Muzeul de Artă al R. S. România sub auspiciile Institutului de istoria artei al Academiei de Științe Sociale și Politice, a apărut evident că Dr. Dale Warland este la curent cu cele mai moderne practici în materie de aranjament al corurilor de cameră pe scenă: cele 10 soprane și 10 altiste, cei 7 tenori și 8 bași nu se prezintă grupați pe compartimente vocale, ci amestecați între ei, după un criteriu greu de întrevăzut la un prim aspect, dar sesizabil

apoi ca fiind micro-unitatea de patru timbre diferite, multiplicată la întregul colectiv. În felul acesta, sonorditatea de ansamblu nu se mai percepe ca o rezultantă a patru grupuri de semnale sonore precis direcționate ca sursă, ci ca un tot monolitic, care parvine la urechile ascultătorilor dintr-odată de pe întreaga suprafață a scenei. Metoda aceasta, practică și de Marin Constantin cu corul „Madrigal”, are avantaje indiscutabile, deși este de presupus că îngreunează munca la repetiții.

Cei 35 de membri ai corului sînt studenți în diferite discipline care se predau la colegiu, puțini dintre ei urmînd chiar studii muzicale. Sînt deci, în majoritate, artiști amatori, practicînd muzica corală doar pe perioada vieții universitare. „Amatorismul” acesta, reflectat în evidenta plăcere cu care se dedau cîntului în colectiv, se îmbină în mod armonios cu calități de tehnică vocală, de puritate a intonației, de precizie a atacului, de claritate a dicțiunii, caracteristice îndeobște unor profesioniști de înaltă calificare și de îndelungată experiență. Din această ideală îmbinare rezultă interpretări de superioară ținută artistică, obținute pe parcursul unei arii repertoriale de o mare diversitate în ce privește atît genul, cît și epoca: madrigale provenind din secolul al XVI-lea (Passereau, Di Lasso), dar și din veacul nostru (Halsey Stevens, profesor de muzică la Universitatea din California de Sud), muzică gregoriană (cîntată homofon de grupul de bărbați, în limba latină), dar și un cîntec de Charles Ives (executat monodic de grupul de femei), un motet al germanului Schein (secolul al XVII-lea), dar și unul al englezului Stanford (secolul XX), cîntece de Ravel, dar și „spirituals” americane. Tuturor acestora li s-au adăugat, după pauză, cîteva lucrări mai ample ale unor compozitori americani contemporani: *Patru pastorale* de Cecil Effinger (n. 1914) cu solo de oboi (susținut în mod remarcabil de Charles Braden, conducătorul partidei tenorilor din cor!), conturînd o atmosferă ușor melancolică, plină de rafinament coloristic, apoi *Reincarnării* de Samuel Barber (n. 1910), trei piese de remarcabilă invenție melodică și armonică, și în fine *Voci în noapte* de Nicolas Roussakis (n. 1934), evocînd exclusiv prin sunete onomatopice, șoapte, suierături și interjecții (cărora li se adaugă un gong și alte cîteva discrete instrumente de percuție) zgomotele percepute noaptea într-o „pădure vrăjită”. După această piesă de mare efect, realizată cu o impresionantă virtuozitate a nuanțelor, programul s-a încheiat cu un mănunchi de cîntece folclorice americane, dintre care unul (*Feciorul cărușului*) prezentat de Cheryl Conklin, conducătoarea compartimentului sopranelor, fără acompaniamentul corului.

Realizat în condiții artistice impecabile, concertul corului „Macalester” a vădit rezultatele remarcabile ce se pot obține de o formație corală universitară, atunci cînd în fruntea ei se află un muzician înzestrat cu entuziasm, oultură profesională și talent pedagogic ca Dr. Dale Warland.

E. E.